

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α. Υπουργείο Πρόνοιας και Αντιλήψεως
- β. Οργανικός νόμος
- γ. Χάτι Χουμαγιούν

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Την περίοδο του Μεσοπολέμου η Ελλάδα άρχισε να αντιμετωπίζεται ως δευτερεύον πεδίο ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων.
- β. Στην Επανάσταση του 1862 συμμετείχαν πολλά άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων.
- γ. Η κύρια κρίση στις σχέσεις αυτοχθόνων και ετεροχθόνων ξέσπασε με την έναρξη των συζητήσεων για τη χωριστή αντιπροσώπευση των ετεροχθόνων στη Βουλή.
- δ. Στις εκλογές του Φεβρουαρίου του 1910 το κόμμα του Ελευθέριου Βενιζέλου πλειοψήφησε και σχημάτισε κυβέρνηση δύο μήνες αργότερα.
- ε. Η φύση και η μέθοδος της εξαπόλυσης συστηματικών διώξεων κατά των Ελλήνων του Πόντου από τους Νεότουρκους και τους Κεμαλικούς ταυτίζεται με τη γενοκτονία των Εβραίων.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Τι γνωρίζετε για την οικονομική ζωή της Ελλάδας κατά την περίοδο 1922-1936; Ποιες υπήρξαν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων στην οικονομία της χώρας;

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζετε για τα αίτια ψήφισης της αρχής της δεδηλωμένης; Τι προέβλεπε η αρχή και ποια τα αποτελέσματά της;

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των παραθεμάτων που ακολουθούν και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α. Ποια ήταν η σύνδεση του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897 με τη δημιουργία προσφυγικών ρευμάτων;

(μονάδες)

- β. Ποιες ρυθμίσεις για το συνοριακό ζήτημα έγιναν με τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης;

(μονάδες)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Με την ταπεινωτική ήττα του 1897 η Θεσσαλία παρέμεινε υπό Τουρκική κατοχή επί δεκατρείς μήνες. Η Λάρισα κατελήφθη από τους Τούρκους την Κυριακή 13 Απριλίου 1897, ανήμερα του Πάσχα, οι οποίοι αποχώρησαν στις 24 Μαΐου 1898.

Τις τραγικές στιγμές και τον πανικό που έζησαν οι Λαρισαίοι με τη φυγή των στρατιωτικών αλλά και των κατοίκων στη γύρω περιοχή, δεν σταμάτησε ούτε η παρουσία του διαδόχου στην περιφορά του επιταφίου του Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Αχιλλείου τη Μεγάλη Παρασκευή 11 Απριλίου 1897, για να τονώσει το ηθικό των κατοίκων.

Η Λάρισα μετά από 16 χρόνια ελευθερίας κι ενώ είχε αρχίσει να αποκτά μία συνεχώς εξελισσόμενη οντότητα πόλεως του Ελληνικού Βασιλείου, με ανερχόμενη πορεία και έτσι να ελληνοποιείται, εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους της. η προκήρυξη του Τούρκου αρχιστρατήγου Ετέμ Πασά ότι εγγυάται την ασφάλεια και την περιουσία των Ελλήνων και η πρόσκληση να επιστρέψουν στις εστίες τους, ουδέν αποτέλεσμα επέφερε...

Κατά την διάρκεια του πολέμου και της παραμονής των στρατιωτικών δυνάμεων στη Θεσσαλία λεηλατήθηκαν περιουσίες των Ελλήνων φυγάδων, σημειώθηκαν εμπρησμοί, καταστροφές, εγκαταλείφθηκε η γεωργική παραγωγή και διαλύθηκε η τοπική οικονομία...

<https://www.thessaliatv.gr/news/40871/120-xronia-prin-aprilhs-1897>,
«120 χρόνια πριν, Απρίλης 1897: Η Μεγάλη Εβδομάδα της Λάρισας και της Θεσσαλίας», δημοσίευση 17/04/2007

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 4 Δεκεμβρίου 1897 υπογράφεται στην Κωνσταντινούπολη η ομώνυμη Συνθήκη από την ελληνική κυβέρνηση του Αλέξανδρου Ζαΐμη καθώς ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης είχε παραιτηθεί και επέρχεται έτσι οριστική ειρήνη μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ο Σουλτάνος υποχρεώθηκε να αποσύρει τα στρατεύματά του από τα ελληνικά εδάφη. Οι εδαφικές απώλειες για την Ελλάδα ήταν μικρές, αφού επανέκτησε τη Θεσσαλία, την οποία είχε χάσει στο πεδίο της μάχης.

Η Ελλάδα υποχρεώθηκε να καταβάλει υπέρογκη αποζημίωση στην Τουρκία και να εκκενώσει την περιοχή ανάμεσα στον Όλυμπο και τα Καμβούνια Όρη. Η Υψηλή Πύλη μάλιστα, απαιτούσε άμεση καταβολή της αποζημίωσης. Επειδή όμως αδυνατούσε να ξεπληρώσει το δυσβάστακτο χρέος της η ελληνική κυβέρνηση του Δημητρίου Ράλλη συμφώνησε η χώρα να τεθεί υπό Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο. Με την Προκαταρκτική Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης το Σεπτέμβριο του 1897 καθοριζόταν ότι «η Ελλάς θα καταβάλει τη Τουρκία αποζημιώσιν 4.000.000 τουρκικών λιρών. Ο σχετικός προς ταχεία απότισιν της αποζημιώσεως κανονισμός θα γίνη τη συναινέσει των Δυνάμεων κατά τρόπον μη θιγόντα τα κεκτημένα δικαιώματα των παλαιών δανειστών της Ελλάδας. Προς τον σκοπόν αυτόν θέλη ιδρυθή εν Αθήναις Διεθνής Επιτροπή απαρτιζομένη εξ αντιπροσώπων των μεσολαβησών Δυνάμεων».

Οι διαπραγματεύσεις με τους εκπροσώπους των πιστωτών (Αγγλίας, Γαλλίας, Αυστρίας, Γερμανίας, Ρωσίας, Ιταλίας) οδήγησε σε συμφωνία

που προέβλεπε: τη χορήγηση δανείου πολεμικών επανορθώσεων και του «ηγγυημένου δανείου», την αναδιάρθρωση του χρέους και την υποθήκευση των δημοσίων εσόδων από τα μονοπώλια στους πιστωτές: το τσιγαρόχαρτο, το αλάτι, το πετρέλαιο, ο φόρος κατανάλωσης καπνού, τα σπύρτα, τα παιγνιόχαρτα, τα τέλη χαρτοσήμου, η σμυρίδα Νάξου αλλά και οι δασμοί του λιμανιού του Πειραιά, που θα διατηρηθούν μέχρι την είσοδο της χώρας μας στην ΕΟΚ το 1981. Όταν λειτούργησε η Επιτροπή του Ελέγχου, οι Μεγάλες Δυνάμεις χορήγησαν νέο δάνειο 170.000.000 χρυσών γαλλικών φράγκων, ώστε η Ελλάδα να πληρώσει την πολεμική αποζημίωση στην Τουρκία, για την πολεμική της ήττα και να αντιμετωπίσει το τρέχον έλλειμμά της.

Παράλληλα συμφωνήθηκε η αποχώρηση των Οθωμανών από την Κρήτη, η οποία απέκτησε την αυτονομία της το 1898 με Υπάτο Αρμοστή τον Πρίγκηπα Γεώργιο.

Ακόμη σε άλλο άρθρο της συνθήκης οριζόταν ότι οι μουσουλμάνοι της Θεσσαλίας που είχαν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια θα μπορούσαν και πάλι εντός τριών ετών να την απορρίψουν και να μετεγκατασταθούν σε εδάφη του οθωμανικού κράτους.

Μοναδική εδαφική αξίωση των Οθωμανών ήταν η προσάρτηση της ορεινής περιοχής της Κουτσούφλιανης (Παναγία Τρικάλων), για την καλύτερη επίβλεψη της μεθορίου με την Ελλάδα που από τις οθωμανικής αρχές.

Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης τερμάτισε μια δυσχερή περίοδο για την Ελλάδα, ενώ το συναίσθημα της ήττας, της εθνικής ντροπής και της μειονεξίας ήταν έκδηλο στους Έλληνες. Παρόλα αυτά πολύ γρήγορα η χώρα θα ανακάμψει τόσο οικονομικά όσο και στρατιωτικά.

«Η Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης (1897)», της Αντιγόνης Καρύτσα

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Υπό το βάρος των ταπεινωτικών εξελίξεων, η κυβέρνηση Δηλιγιάννη υποχρεώθηκε να παραιτηθεί, έχοντας προηγουμένως ζητήσει την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων για τη σύναψη ανακωχής. Οι εχθροπραξίες έλαβαν τέλος στις 7 Μαΐου 1897, έχοντας βεβαίως συμπαρασύρει στα τάρταρα το ελληνικό εθνικό γόητρο. Τους επόμενους μήνες ακολούθησαν εργώδεις διαπραγματεύσεις για τους όρους σύναψης συνθήκης ειρήνης, διαδικασία που συντήρησε την ελληνική ταπείνωση και το διασυρμό της χώρας. Τελικά στις 6 Σεπτεμβρίου υπογράφηκε ειρήνη με επαχθείς, όπως αναμενόταν, όρους. Η καταβολή πολεμικής αποζημίωσης στην Πύλη και η συγκρότηση Διεθνούς Επιτροπής με αντικείμενο τον

έλεγχο των δημοσίων οικονομικών θεωρήθηκαν πράξεις ατιμωτικές που κηλίδωσαν το εθνικό γόητρο. Έτσι ήταν, αλλά τα περιθώρια ελιγμών και διαπραγματεύσεων είχαν ήδη χαθεί στον Θεσσαλικό κάμπο.

Ο πόλεμος δεν αποδείχθηκε μόνο «ατυχής», αλλά και «ολέθριος». «Από αρχαιοτάτων χρόνων, αφ' ης η Ελλάς υπάρχει, ειρήνη τοσούτον άτιμος δεν εμόλυνεν την ιστορία της», σχολίασε καυστικά το «Έμπρός» στις 6 Σεπτεμβρίου. Μοναδική εξαίρεση αποτέλεσε η διευθέτηση του Κρητικού ζητήματος, όπου την παροχή αυτονομίας υπό την υψηλή κυριαρχία του σουλτάνου συνόδευσε η απόσυρση όλων των οθωμανικών στρατευμάτων και ο διορισμός του πρίγκιπα Γεωργίου στη θέση του ύπατου αρμοστή.

«Ο ατυχής πόλεμος του 1897», του Ιάκωβου Μιχαηλίδη από τον φάκελο: Έρευνες, 25/05/2015, εφημερίδα Καθημερινή.

ΘΕΜΑ Δ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τα κείμενα που σας δίνονται, να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α.** Τι γνωρίζετε για τη διαμόρφωση του Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας και ποια υπήρξαν τα χαρακτηριστικά του;
(μονάδες 15)
- β.** Σε ποιους λόγους θα μπορούσε να αποδοθεί ο συντηρητικός του χαρακτήρας;
(μονάδες 10)
Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι ο Βενιζέλος και οι συνεργάτες του της συντακτικής επιτροπής διατύπωσαν ένα συντηρητικό συνταγματικό πλαίσιο με πλήρη επίγνωση της νομοθετικής επιλογής. Αυτή η επιλογή είχε υπαγορευτεί από την προσδοκία ότι : α) η περίοδος της αυτονομίας θα ήταν σύντομη και ότι η ένωση με την Ελλάδα, που θα ακολουθούσε, θα έκανε άχρηστο το κρητικό σύνταγμα, αφού θα ίσχυε το ελληνικό, β) η θητεία του αρμοστή δεν θα υπερέβαινε την τριετή αρχική διάρκεια αφού, με τις τεράστιες εξουσίες που του προσφέρονταν, ο πρίγκιπας Γεώργιος θα είχε όλες τις προϋποθέσεις επιτυχίας στο έργο της αναδιοργάνωσης της Κρήτης, ώστε να γίνει σύντομα δυνατή η ένωση με τη μητέρα πατρίδα, και γ) ότι τα άρθρα, τα οποία του παραχωρούσαν

σχεδόν απεριόριστη δύναμη, θα ερμηνεύονταν από τον πρίγκιπα με φιλελεύθερο πνεύμα και όχι κατά γράμμα. Όλες αυτές οι ελπίδες διαψεύστηκαν σύντομα.

Λιλή Μακράκη, ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του, επιμέλεια Θ. Βερέμης – Η. Νικολακόπουλος, «Η περίοδος της αυτονομίας», σελ. 49

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η μεγάλη συνεισφορά του Βενιζέλου στη δόμηση και διατύπωση το κρητικού Συντάγματος, στις διαβουλεύσεις της Συνέλευσης και στην αναδιοργάνωση των νομικών θεσμών της Κρήτης ήταν καθοριστική για το μέλλον του νεοσύστατου αυτόνομου κρατιδίου. Ο νέος σύμβουλος Δικαιοσύνης είχε καίρια θέση στη δεκαεξαμελή συντακτική επιτροπή και σύντομα ανέλαβε πρωταγωνιστικό ρόλο στις κοινοβουλευτικές συζητήσεις στη Συνέλευση. Ως κυριότερος συντάκτης του, έγινε αργότερα στόχος οξύτατων επικρίσεων για πολλά άρθρα αυτού του Συντάγματος, το οποίο χαρακτηρίστηκε από τον Ι. Ηλιάκη «άκρως συντηρητικόν» και από τον D. Alastos «σοβαρότατο και ασυγχώρητο λάθος» και ακόμα «σύνταγμα που χαρακτηρίζεται από παιδισμό». Ο ίδιος ο Βενιζέλος σε επιστολή της 12^{ης} Φεβρουαρίου του 1906 στον Α. Βορεάδη αναγνώρισε ότι «Όλοι είχομεν πλανηθή επιζητήσαντες την υπέρμετρον ενίσχυσιν του ανεύθυνου παράγοντος προς περιορισμόν του κοινοβουλευτισμού εις ον αποδίδομεν ... την εθνικήν γυμνότητα, ην απεκάλυψεν ο πόλεμος του 1897. Η ευθύνη δε εμού είναι μεγαλύτερα ως επιδράσαντος πλειότερον εις την σύνταξιν του συντηρητικού πολιτεύματος το 1889».

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του, επιμέλεια Θ. Βερέμης – Η. Νικολακόπουλος. «Η περίοδος της αυτονομίας», σελ. 47.